

- ☉ **dr Barbara Jańczak**, Europa-Universität Viadrina, Deutsch-Polnisches Forschungsinstitut, Polska – Niemcy

German language acquisition and regional policy towards bilingual education in the Polish-German borderland

Akwizycja języka niemieckiego oraz polityka regionalna wobec edukacji dwujęzycznej na polsko-niemieckim pograniczu

W dobie globalizacji [por. Lenz/Schwenken 2003: 147], a w szczególności w obliczu związanych z tym procesem czterech wolności unijnych (wolnego przepływu kapitału, zasobów ludzkich, usług i towarów) granice państwowe, głównie w obszarze strefy Schengen, ulegają dyfuzji. Procesy te są również widoczne na granicy polsko-niemieckiej. Uzupełniające się rynki usług skłaniają mieszkańców terenów przygranicznych do otwarcia językowego na drugą stronę. Procesy dyfuzji językowej są szczególnie widoczne w obrębie miast podzielonych, bądź blisko ze sobą sąsiadujących, w których mieszanie się ludności jest istotą dnia powszedniego.

Podjmując próbę zdefiniowania fenomenów językowych, występujących na polsko-niemieckim obszarze przygranicznym, należy przywołać kategorię *trzeciej przestrzeni* Bhabhy [2007], rozumianą jako przestrzeń negocjacji strategii komunikacji interkulturowej. Wspomniany koncept może zostać zaaplikowany w analizie procesów kontaktu językowego, jakie mają miejsce na pograniczach – miejscach / przestrzeniach znajdujących się „między kulturami”.

Celem niniejszego referatu jest prezentacja częściowych wyników projektu badawczego (komponent socjolingwistyczny) prowadzonego po polskiej stronie granicy polsko-niemieckiej. Analizie poddana zostanie płaszczyna instytucjonalna polsko-niemieckiej akwizycji języka. Zaprezentowane zostaną: polityka językowa ośmiu polskich miast i miejscowości położonych w regionie przygranicznym, jak również oferta dydaktyczna znajdujących się w tych miejscowościach placówek edukacyjnych. Pytania badawcze:

1. Czy dzieci i młodzież, z racji na fakt zamieszkiwania w obszarze przygranicznym, korzystają z dwujęzycznej edukacji oraz mają możliwość zdobycia kompetencji socjokulturowej?
2. Czy i w jaki sposób urzędy miast/gmin zaprezentowanych miejscowości granicznych wspierają edukację dwujęzyczną swoich mieszkańców?
3. Jaka jest oferta dydaktyczna w zakresie nauczania języka niemieckiego w państwowych oraz prywatnych placówkach edukacyjnych badanych miejscowości?

Literatura:

- Bhabha Homi K., 2007, *Die Verortung der Kultur*, Tübingen: Stauffenburg.
- Lenz I., Schwenken H., 2003, “Feminist and Migrant Networking in a Globalizing World – Migration, Gender and Globalisation”, in: Lenz I., Lutz H., Morokvasic-Müller M. et al. (red.), *Crossing Borders and Shifting Boundaries. Gender on the Move*. Opladen: Leske + Budrich, 147–178.

Słowa kluczowe: ***bilingwizm polsko-niemiecki, polityka językowa polsko-niemieckiego pogranicza, akwizycja języka na pograniczu***

*Konferencja Atomizacja czy integracja europejska? Transgraniczność w perspektywie (wielu)pedagogiki została dofinansowana z budżetu Województwa Dolnośląskiego.
The Conference “European atomization or integration? Transborder aspects of (mutli)pedagogy” has been co-funded by the Lower Silesian Voivodship.*